MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkelakien ja kansaneläkelain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi HE 66/2021 vp (Perhe-eläketurvan uudistaminen)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) tarkastelee lausunnossaan hallituksen esityksen ehdotuksia lasten oikeuksien ja aseman kannalta. Muilta osin MLL ei ota kantaa esityksen ehdotuksiin.

- **MLL pitää kannatettavana ja tärkeänä, että perhe-eläkejärjestelmää kehitetään turvaamaan nykyistä paremmin lapsen toimeentulo hänen vanhempansa kuoltua.** Lapseneläkkeisiin ehdotetuilla muutoksilla työeläkejärjestelmän perhe-eläketurvaa kohdennettaisiin lasten toimeentulon turvaamiseen.

- **Lapsen oikeus riittävään toimeentuloon on turvattava kaikissa tilanteissa, joissa lapsen vanhempi kuolee.** Perustuslain 19 §:n 2 momentin nojalla huoltajan menetyksen perusteella perustoimeentulo on turvattava lailla subjektiivisena oikeutena. Myös perustuslain 19 §:n 3 momentin säännös lapsiperheiden tukemisesta, YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 26 artikla lapsen oikeudesta sosiaaliturvaan ja 27 artikla lapsen oikeudesta hänen kehityksensä kannalta riittävään toimeentuloon, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen 9 artikla oikeudesta sosiaaliturvaan ja sosiaalivakuutukseen sekä uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 9 artikla oikeudesta sosiaaliturvaan ovat lasten riittävän sosiaaliturvan arvioinnin kannalta keskeisiä perus- ja ihmisoikeussäännöksiä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että leskeneläkkeeseen olisivat jatkossa oikeutettuja myös yhteistaloudessa edunjättäjän kanssa asuvat avopuolisot, joilla on edunjättäjän kanssa yhteinen alaikäinen lapsi. Tätä leskeneläkettä maksettaisiin siihen asti, kunnes yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta. Yhteistaloudessa asumiselta edellytettäisiin vakiintuneisuutta eli yhteistalouden tulisi olla jatkunut ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään viisi vuotta.

- **MLL pitää esitettyä muutosta perusteltuna ja kannatettavana. Muutokset parantaisivat erilaisissa perheissä elävien lasten yhdenvertaisuutta.** Perheen kokonaisuutena saaman perhe-eläkkeen määrä ei olisi tältä osin riippuvainen lapsen vanhempien avioliitosta.

Esityksen mukaan leskeneläke voitaisiin maksaa voimassa olevan lain mukaisten edunsaajien lisäksi ehdot täyttävälle yhteistaloudessa eläneelle puolisolle tai jos leskeä ei ole, niin sanottuna lisäosana lapselle. Esityksessä ehdotetaan työeläkelakien mukaisen lapsen eläkeoikeuden jatkamista nykyistä kaksi vuotta pidempään eli kunnes lapsi täyttää 20 vuotta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan työeläkelakien mukaisen lapseneläkkeen osalta, että lesken laskennallinen perhe-eläkeosuus maksettaisiin lapseneläkkeenä lapselle, jos leskeneläkkeen saajaa ei ole.

- **MLL pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja kannatettavina. MLL pitää tärkeänä, että lapseneläkkeen päättymisikä nostetaan nykyisestä 18 vuodesta vähintään esitettyyn 20 vuoteen.** Vanhemmat käytännössä hyvin usein tukevat taloudellisesti lapsiaan 18 vuoden ikärajan jälkeen niin opiskelussa kuin muussakin elämässä. Ikärajan nosto parantaa vanhempansa menettäneiden nuorten toimeentuloa ja edistää yhdenvertaisuutta.

- Lopuksi MLL esittää, että **lasten, jotka ovat menettäneet vanhemman tai vanhempansa, sosiaaliturvan riittävyyttä arvioidaan aiempaa laajemmin** seuraavassa perusturvan riittävyyden arvioinnissa tai että asiasta laaditaan erillinen arviointi.

Helsingissä 12.5.2021

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Milla Kalliomaa
pääsihteeri

Esa Iivonen
johtava asiantuntija